

רופאים לזכויות אדם ע"ר
أطباء لحقوق الإنسان
Physicians For Human Rights

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה לנושאים
הקליניקה לזכויות ושיקום אסירים
برنامج حقوق وتأهيل السجناء

05/06/2013

לכבוד

רב גונדר אהרון פרנקו
נציב שירות בתי הסוהר
אזור התעשייה הצפוני
ת.ד. 81, רמלה 72100

ובפקס: 08-9193800

שלום רב,

בקשה לשיפור תנאי העברת אסירים מבתי הסוהר למקומות אחרים, לשיפור התנאים וקיצור

זמני המתנה בחדרי המתנה וחדרי המעבר

בג"ץ 1482/08 עדאלה ואח' נ' שב"ס

הריני לפנות אליכם בשם מרשיי, מרכז "עדאלה" הקליניקה לזכויות ושיקום אסירים" באוניברסיטת חיפה ועמותת "רופאים לזכויות אדם" בעניין ניוד אסירים כדלקמן:

1. בעבר הגישו מרשיי עתירה בפני בית המשפט העליון ובה דרשו שיפור תנאי העברתם של אסירים מבתי הסוהר למקומות אחרים לרבות לדיונים בבתי משפט, לבתי סוהר אחרים, למרפאות, למרכזים הרפואיים ולמר"ש (בג"ץ 1482/08 עדאלה ואח' נ' שב"ס ואח').
2. בעתירה הנ"ל הלינו מרשיי על תנאי הסעה וניוד ירודים; המתנה שעות רבות בניידות ההסעה בתנאי חום כבד ומחניק או קור עז; הנסיעות האורכות שעות רבות; חוסר עקביות בעניין מתן ארוחה עיקרית יומית ומי שתייה בעת ההסעה; חוסר עקביות במתן האפשרות לגשת לשירותים; אי התחשבות בצרכיהם של אסירים חולים, לרבות אלה הזקוקים לכיסא גלגלים; כבילת האסירים זה לזה בידיים וברגליים בעת הנסיעה; היעדר ריפוד בניידות גורם לאסירים סבל בתנאים של חום כבד או קור עז ועוד.
3. בהוראת בית המשפט הוגשו לעתירה שתי תגובות מטעם המדינה (תגובה מקדמית בחודש נובמבר 2008 ותגובה מעדכנת בחודש יולי 2010) ובהן פורטו הפתרונות והמשאבים שהמדינה

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

حيفا 31090، ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

מתכוונת להשקיע למען ייעול ושיפור בתנאי ניווד האסירים. לפיכך ובהמלצת בית המשפט, נמחקה העתירה תוך שמירה על זכותם של מרשיי לשוב ולהעלות סוגיה פרטנית שעלתה בעתירה אך לא באה על פתרונה.

4. למרבה הצער מעדויות רבות שאספו מרכז עדאלה, הקליניקה המשפטית לזכויות ושיקום אסירים ורופאים לזכויות אדם בשנתיים האחרונות עולה תמונה עגומה לפיה תנאי ניווד אסירים עדיין ירודים ופוגעים בצורה קשה בזכויות היסוד החוקתיות של האסירים. האסירים עדיין מלינים על סבל רב במהלך הניווד ובמיוחד האסירים החולים.

5. מתלונות האסירים עולה כי זמני ההמתנה משעת יציאתם מהתאים ועד הגעתם ליעד נמשכות שעות ארוכות כשהאסירים כבולים בידיהם ורגליהם. הנסיעה לכשעצמה אורכת גם שעות רבות מעבר לזמן הרגיל הנדרש בממוצע לנסיעה מבית הסוהר ליעד. למשל, נסיעה בפוסטה מבתי סוהר שבצפון למר"ש רמלה אורכת בין 8-12 שעות בעוד מדובר בזמן נסיעה רגיל של שעותיים לכל היותר.

6. המושבים בפוסטה קשיחים ועשויים מברזל, האסירים נאלצים לשבת עליהם משך כל שעות הנסיעה הארוכות כשהם כבולים בידיהם ורגליהם. המושבים קרירים מדי בעונת החורף וחמים מדי בעונת הקיץ ושב"ס לא מתיר לאסירים להחזיק בכריות, שטיחים קטנים או כל חפץ חלופי שיכול לשמש כריפוד או כיסוי למושב.

7. האסירים גם מלינים על אי אספקת מזון ומי שתייה באופן סדיר במיוחד אלה היוצאים מוקדם לנסיעה ואשר לא מספיקים לקבל ארוחה בבית הסוהר, שכן אין ערובה כי יזכו למנה או לשקית אוכל במהלך הנסיעה והם עלולים לשהות שעות ארוכות ללא מזון.

8. היה ושב"ס מציע לאסירים מי שתייה, אסירים רבים נמנעים מלשתות במהלך הנסיעה מחשש כי לא יותר להם להתפנות במהלך הנסיעה הארוכה. חרף טענת המדינה בסעיף 20 לתגובה המקדמית לעתירה על יישום "הנחיות בליווי עצורים" המחייבות לאפשר לאסירים לרדת לנוחיות והמחייבות את המלווים לשאול את העצורים אם הם זקוקים לנוחיות, רבים מהאסירים מלינים כי כשהם שואלים את המלווים אם ומתי יותר להם לרדת לשירותים נענים בתשובות כגון "לא ידוע", "לא יכול להבטיח לך", "תלוי" וכד'.

9. להמחשת התמונה להלן דוגמאות ועדויות מהחודשים האחרונים על העברת אסירים חולים מבתי הסוהר למר"ש או לדיונים בבתי המשפט:

10. אסירים הסובלים מטחורים מעידים על כאבים איומים כתוצאה מהנסיעה הממושכת בפוסטה. האסיר מחמד ערמאן, בן 37 שסבל מאבן מרה והתגלו אצלו טחורים קשים מלפני מספר חודשים ושוהה היום בבית סוהר הדריס מספר כי לא אחת נאלץ לוותר על נסיעה לבדיקות חיוניות במרכזים הרפואיים ובבתי החולים מהסיבה כי ביום המתוכנן לבדיקה, חש בכאבים קשים וצפה כי הנסיעה בפוסטה תגביר את סבלו ותשפיע לרעה על בריאותו. האסיר ערמאן מתאר נסיעת ייסורים לבדיקת במר"ש רמלה ביום 24/02/2013. הנסיעה החלה בשעה 3:00 לפנות בוקר מבית סוהר הדריס, ניידת "הפוסטה" עצרה במר"ש רמלה בשעה 6:30 בבוקר, על אף שזמן הנסיעה בין בית סוהר הדריס למר"ש רמלה אינו עולה על 30 דקות. האסיר ערמאן ואסירים הנוספים שהיו עמו בניידת המתינו בתוך "הפוסטה" עד השעה 8:30 כשהם ממשיכים להיות כבולים בידיהם ורגליהם במשך כ-5 שעות וחצי. בשעה 8:30 הועבר האסיר לחדר המעבר, חדר חשוך ללא תאורה מספיקה או מנורות ושטחו 4.5 מ"ר

1.5*1.5 מ"מ) ואינו כולל חדר שירותים, שם שהה עד השעה 11:00. הבדיקה בחדר הרופא הסתיימה בשעה 12:00, האסיר הוחזר לחדר המעבר ושהה שם עד השעה 16:00. בשעה 16:00 הועבר האסיר ויתר האסירים החולים מחדר המעבר לחדר ההמתנה ושם שהו עד השעה 21:00. חדר ההמתנה הוא מעין שרשת של 10 "לולים" קטנים סמוכים, המכילים מושבים מברזל, לכל "לול" נשלחים כ-30 אסירים. האסיר ערמאן למעשה ישב במשך 5 שעות באותו "לול" צפוף המערב מעשנים עם לא מעשנים כשהוא סובל מטחורים קשים ללא אפשרות לשכב או לנוח. לאחר השהייה הממושכת בחדר ההמתנה, הוחזר האסיר לבית הסוהר באמצעות הפוסטה בנסיעה שארכה 3 שעות על אותם מושבי ברזל קשיחים כשהוא כבול ברגליו.

11. האסיר נזיה אבו עון, בן 52, עצור מנהלי בבית סוהר הדירים, סובל מפריצות דיסק ושחיקת סחוסים בגבו, כאבי ראש חדים, סכרת, לחץ דם וקשיי ראייה, מגולל סיפור זהה על אורך הנסיעה וזמני המתנה הארוכים בחדרי ההמתנה כשהוא סובל מכאבים חדים בגב. ביום 14/04/13 יצא מבית סוהר הדירים לדיון בהראכת המעצר המנהלי בבית סוהר עופר. הנסיעה החלה בשעה 2:30 לפנות בוקר, הפוסטה הגיעה לתחנת המעבר ברמלה בשעה 6:30 שם חיכה במשך שעתיים בתוך הפוסטה ולאחר מכן הועבר לפוסטה שנייה שנסעה לבית סוהר עופר רק בשעה 8:00. גם בדרך חזרה מהדיון, שוב עבר האסיר בתחנת הביניים במר"ש רמלה, שם המתין במשך שעות באותם "לולים" ללא מיטה או מזון.

12. הנסיעה המייגעת בפוסטה וזמני ההמתנה אינם פוסחים על אסירים החולים במחלות קשות ואף סופניות שעוברים תהליך ארוך ומייגע בנסיעה מבתי הסוהר למרכזים הרפואיים. האסיר מועתסס רדאד, בן 31, שוהה בבית סוהר הדירים וסובל מסרטן הקולון (המעיי הגס) מלפני יותר משלוש שנים. האסיר עובר טיפול כימותרפי המלווה בכאב וסבל רבים ונוטל תרופות רבות. בתקופה האחרונה חלה הידרדרות במצבו הרפואי. כתוצאה מהמחלה ו/או מהטיפולים, הוא סובל מדימום בצואה, סובל מלחץ דם גבוה, אי סדירות בדופק הלב, סוכר גבוה בדם, התנפחות וכאבים בשרירים, כאבים חדים בצוואר ובעורף וקשיי נשימה. האסיר מלין על העברתו בפוסטה מבית סוהר הדירים למר"ש רמלה במשך שעות רבות והמתנה במשך 4 שעות בחדר ההמתנה לאחר סיום הטיפול ללא מיטה ומזון וללא גישה לשירותים.

13. בשל התנאים הקשים בפוסטה ובמעברים, אסירים רבים נאלצים לוותר על נסיעה לבדיקות. כך למשל, האסיר יהודה, בן 45 שוהה בכלא השרון, סובל ממספר בעיות רפואיות, וביניהן בעיות נוירולוגיות. לאחר שעבר בדיקת CT ראש שכללה ממצאים מדאיגים, נשלח להמשך בירור אצל נוירולוג במר"ש (וכן הומלץ על ביצוע בדיקת הדמיה נוספת, שטרם נקבעה). עם זאת, הוא סירב לצאת בפוסטה למר"ש מכיוון שלדבריו השהות בפוסטה מחמירה את מצבו הבריאותי ולוקח לו כמעט שבוע להתאושש מהנסיעה. העובדה שהוא לא רוצה לצאת להפניות למר"ש, כי הדבר פוגע בבריאותו, נתפסת על ידי רופאי שב"ס כסירוב להיבדק על ידי רופא במר"ש, וכך היא גם נרשמת בתיקו הרפואי, כסירוב לטיפול.

14. תנאי העברת האסירים בפוסטה פוגעים בזכויותיהם החוקתיות לכבוד לחירות ולתנאי מחיה מינימאליים בבית הכלא, לטיפול רפואי ולגישה לערכאות בניגוד לתנאי פסקת ההגבלה שבחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

15. זכותו של האסיר למזון ולשתייה ומתן אפשרות לאדם לעשות את צרכיו בצורה סבירה מקיימים את הזכות לכבוד ושמירה על בריאות האסיר. הפגיעה בזכויות אלה מצד שב"ס מהווה הפרה לחובתו לסיפוק צרכיהם המינימאליים של האסירים.
16. כמו כן תנאי הנסיעה והקשיים הצפויים במסע הארוך והמלווה בסבל עד להגעת האסירים לבית המשפט או למרפאות, מגבילים את זכותם החוקתית של האסירים לפנות לערכאות ופוגעים בזכותם לקבל טיפול רפואי. כאמור לעיל, לא אחת נאלצים אסירים לוותר על נוכחות בדיון משפטי או לבטל תור לבדיקה או לטיפול רפואי בשל שעות הסבל הארוכות בפוסטה.
17. כמו כן אי כיבוד זכויות האסירים מהווה התנהגות אכזרית, בלתי אנושית ומשפילה האסורה על פי סעיף 5 להכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם משנת 1948. בבג"ץ פסקה בג"ץ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים** (טרם פורסם, ניתן ביום 12.02.07) פסקה 10 נקבע כי:

"עונש מאסר המוטל על אדם אינו מפקיע מאליו את זכויות האדם החוקתיות הנתונות לו מכוח יסודות השיטה החוקתית הנוהגת בישראל. זכויות אלה נגרעות מן האסיר רק במידה שהגבלתן מתחייבת באופן הכרחי משלילת חירותו עקב המאסר הפגיעה המתחייבת בזכויות האדם הנתונות לאסיר מקורה בעיקרה בהגבלת חירותו האישית, הנובעת מן המאסר."

18. נוכח האמור לעיל ולאור התלונות שהגיעו לידינו ואי מתן פתרונות הולמים לבעיות ניווד אסירים ולתנאי אחזקת האסירים החולים בתנאים לא הולמים בחדרי המעבר ובחדרי ההמתנה נבקש כדלקמן:

- א. לפעול להגדלת מספרי רכבי הניוד ובכך לקצר את משך הנסיעה על כל הסבל הנגזר ממנה.
- ב. לספק שירותי ניווד נאותים ולרפד את המושבים באופן שיחסוך סבל וכאב מהאסירים במשך הנסיעות הארוכות.
- ג. לספק ארוחות ומי שתייה במהלך הנסיעות באופן עקבי ובתדירות שהאסירים היו מקבלים בבית הסוהר אילולא הנסיעה.
- ד. לאפשר לאסירים להתפנות ולהודיע להם על התחנות שבהם עומדים לאפשר להם לגשת לשירותים.
- ה. למנוע את סבלם של אסירים החולים במחלות קשות והסובלים מטחורים, כאבי גב, לחץ דם גבוה, ממחלת סרטן או כל מחלה אחרת המלווה בכאבים וזאת ע"י הקצאת ניידות פרטית להסעה בודדה וישירה מבית הסוהר ליעד, דהיינו ללא איסוף אסירים מבתי סוהר אחרים אלא אם מדובר באסירים השוהים בבית סוהר באותו מתחם.
- ו. לאפשר לאסירים חולים השוהים בבתי הסוהר שבצפון ובדרום לפנות לבדיקות וטיפולים במרכזים הרפואיים הסמוכים לבתי הסוהר במקום להעבירם למר"ש רמלה.

ז. לקצר את זמני ההמתנה בחדרי המעבר ולהנגיש את הפניה לשירותים בזמן השהיה בחדרים אלה.

ח. לקצר את זמני ההמתנה בחדרי ההמתנה ולשפר את תנאי החזקה באותם תאים צפופים.

לתגובתכם בהקדם אודה!

בכבוד רב,
רימא איוב, עו"ד